

TUTKIMUSOSIO

Kansalaiset: Viestintäilmapiiri ja keskustelukulttuuri heikentyneet

Valtaosa suomalaisista arvioi, että keskustelukulttuuri maassamme on viimeksi kuluneen parin vuoden aikana kehittynyt huonompaan suuntaan (72 %), käy ilmi KAKS – Kunnallisan kehittämissäätiön tutkimuksesta. Vain pieni vähemmistö (6 %) katsoo suunnan parantuneen. Selvä enemmistö uskoo myös yhteiskunnallisen keskusteluilmapiirin sosiaalisessa mediassa ottaneen takapakkia (72 %). Em. perusteella ei ole ihme, että kaksi kolmesta kokee, että mahdollisuudet käydä rakentavaa keskustelua on heikentynyt (67 %).

Yhdenkään asian viestintäilmapiirissä ei uskota muutaman viime vuoden aikana kehittyneen parempaan suuntaan. Ainoastaan noin reilu kymmenesosa uskoo, että tavallisen kansalaisen äänen kuuluminen yhteiskunnallisessa keskustelussa olisi muuttunut parempaan suuntaan. Samalla lailla vain noin kymmenesosa ajattelee, että mahdollisuudet ymmärtää erilaista ajattelua olisi maassamme ottanut myönteisiä askelia. Muiden kysytyjen asioiden osalta myönteisenä kehityksen näki vain neljästä kahdeksaan sadasta vastaajasta.

Myös perinteinen media saa kansalaisilta sapiskaa. Lähes joka toinen arvioi, että perinteisen median tasapuolisuus on heikentynyt (46 %). Vajaa kolmannes (32 %) uskoo, että median toiminnassa ei ole tapahtunut muutoksia ja lähes kymmenesosa (8 %) kokee median tasapuolisuuden parantuneen.

Juuri perinteisen median osalta erot vastaajaryhmien näkemyksissä olivat kysytyissä aiheissa suurimmat. Erityisen vahvasti perinteisen median tasapuolisuutta kritisoitiin oikealla ja keskellä. Perussuomalaisten (78 %), mutta myös kokoomuksen (58 %) ja keskustan (53 %) kannattajien enemmistö sekä puolet (50 %) ryhmästä muut, jossa ovat edustettuina hallituspuolueista RKP ja kristillisdemokraatit, katsoivat, että tasapuolisuudessa on otettu takapakkia. Vastaavasti poliittisessa ns. viher-vasemmistossa oltiin toista mieltä. Vihreiden kannattajista vain joka viides (20 %), SDP:n (35 %) ja vasemmistoliiton (38 %) tukijoista reilu kolmannes katsoi tasapuolisuuden heikentyneen.

Valtaosassa kysytyjä asioita eri puolueiden kannattajilla oli hyvinkin yhtenäisiä kantoja.

Sukupuolen mukaisista eroista voi mainita sen, että miehet suhtautuvat jonkin verran naisia varauksellisemmin viestintäilmapiirin muutoksiin. Naisten keskuudessa ilmenee jonkin verran enemmän epätietoisuutta.

Iän mukaisista eroista käy ilmi se, että nuorimmilla, 18–30-vuotiailla, on keskimäärää vähemmän epäilyksiä viestintäilmapiirin muuttumisesta huonommaksi. Keski-ikäiset, 41–50-vuotiaat, kokevat muita ikäluokkia useammin keskustelukulttuurissa ja viestintäilmapiirissä tapahtuneen rapistumista.

Puoluekanta on yhteydessä arvioihin. Nykyisten hallituspuolueiden kannattajat ovat opposition tukijoita taipuvaisempia kielteisiin ilmauksiin. Suurin ero koskee näkemyksiä perinteisen median tasapuolisuudesta. Hallituspuolueiden kannattajat ovat vakuuttuneita siitä, että median tasapuolisuudessa olisi tapahtunut hämärtymistä. Erityisen vakuuttuneita tästä ovat perussuomalaisten kannattajat.

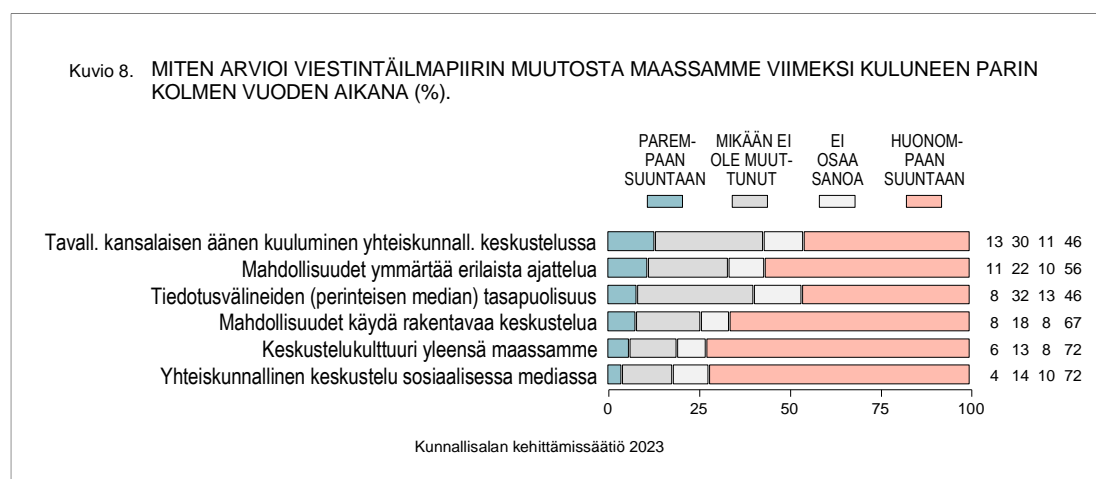
Tutkimuksen toteutus

Aika ajoin julkisuudessa on kannettu huolta suomalaisen viestintä- ja keskustelukulttuurin tilasta. Aggressiivisen keskustelukulttuurin ja somen vihapuheen on arvioitu yleistyneen. On ihmetelty, mihin sivistynyt keskustelukulttuuri on kadonnut. Teemaan liittyen vastaajilta kysyttiin arviota viestintä- ja keskusteluilmapiiirin muutoksesta maassamme. Tehtävänä oli esittää näkemys ilmapiirin muutoksesta kuudesta eri näkökulmasta. Kysymys kuului seuraavasti.

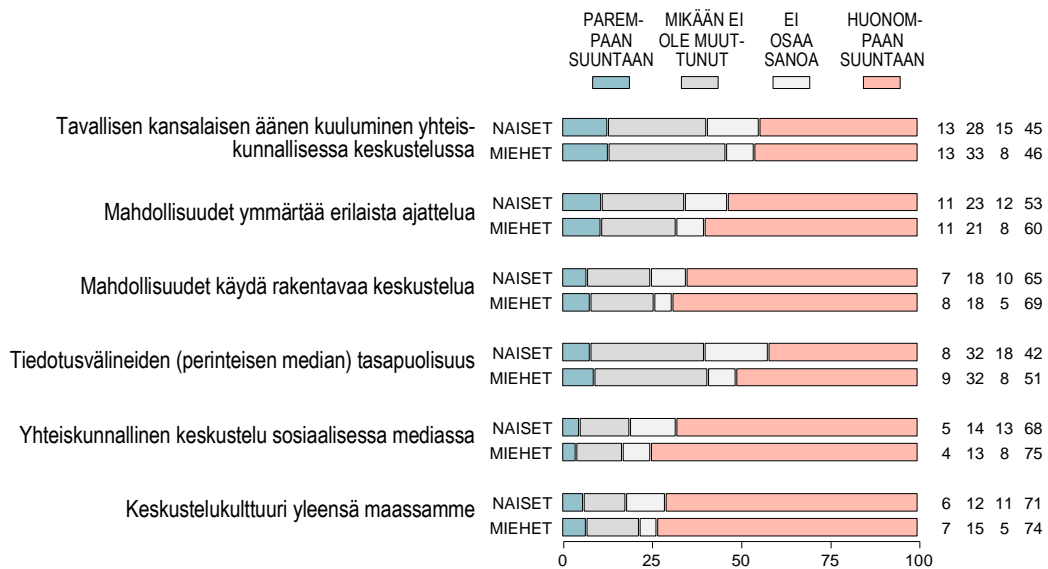
”Seuraavassa mainitaan asioita, jotka liittyvät yhteiskunnalliseen viestintään ja sen muutokseen. Miten arvioit viestintäilmapiirin muutosta maassamme viimeksi kuluneen parin kolmen vuoden aikana?”

KAKS - Kunnallissalan kehittämissäätön tutkimuksen toteutti Kantar Public. Tutkimusaineisto on koottu Gallup Kanavalla 16.–20.9.2023. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1.013. Vastaajat edustavat maamme 18–79 vuotta täyttäneitä väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on koko aineiston tasolla suurimmillaan vajaat kolme prosenttiyksikköä suuntaansa.

Lisätietoja: Asiamies Antti Mykkänen, 0400-570087, antti.mykkanen@kaks.fi

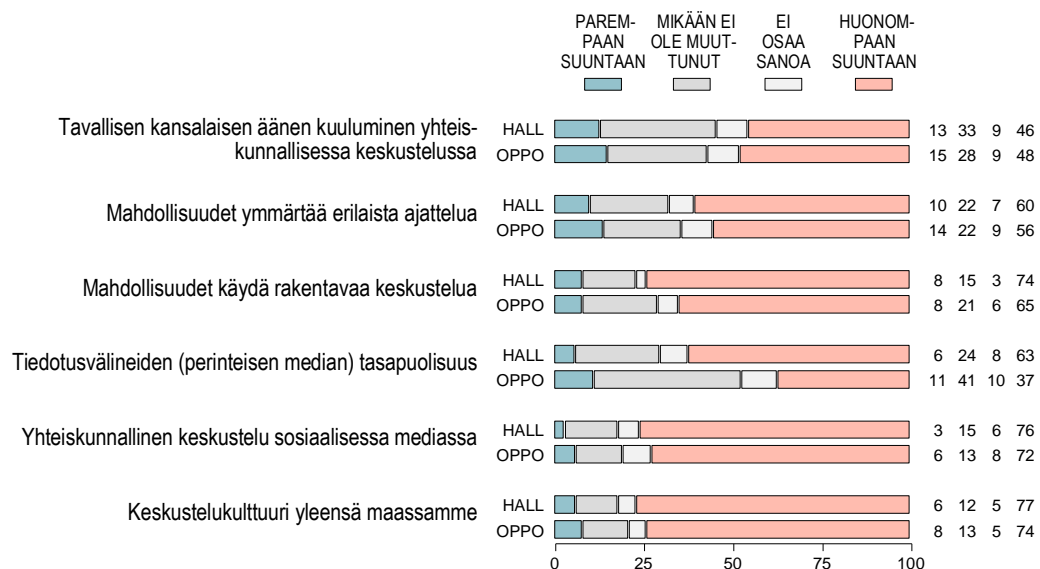

Kuvio 8s. MITEN ARVIOI VIESTINTÄILMAPIIRIN MUUTOSTA: NAISTEN vs. MIEHETN ARVIOT (%).

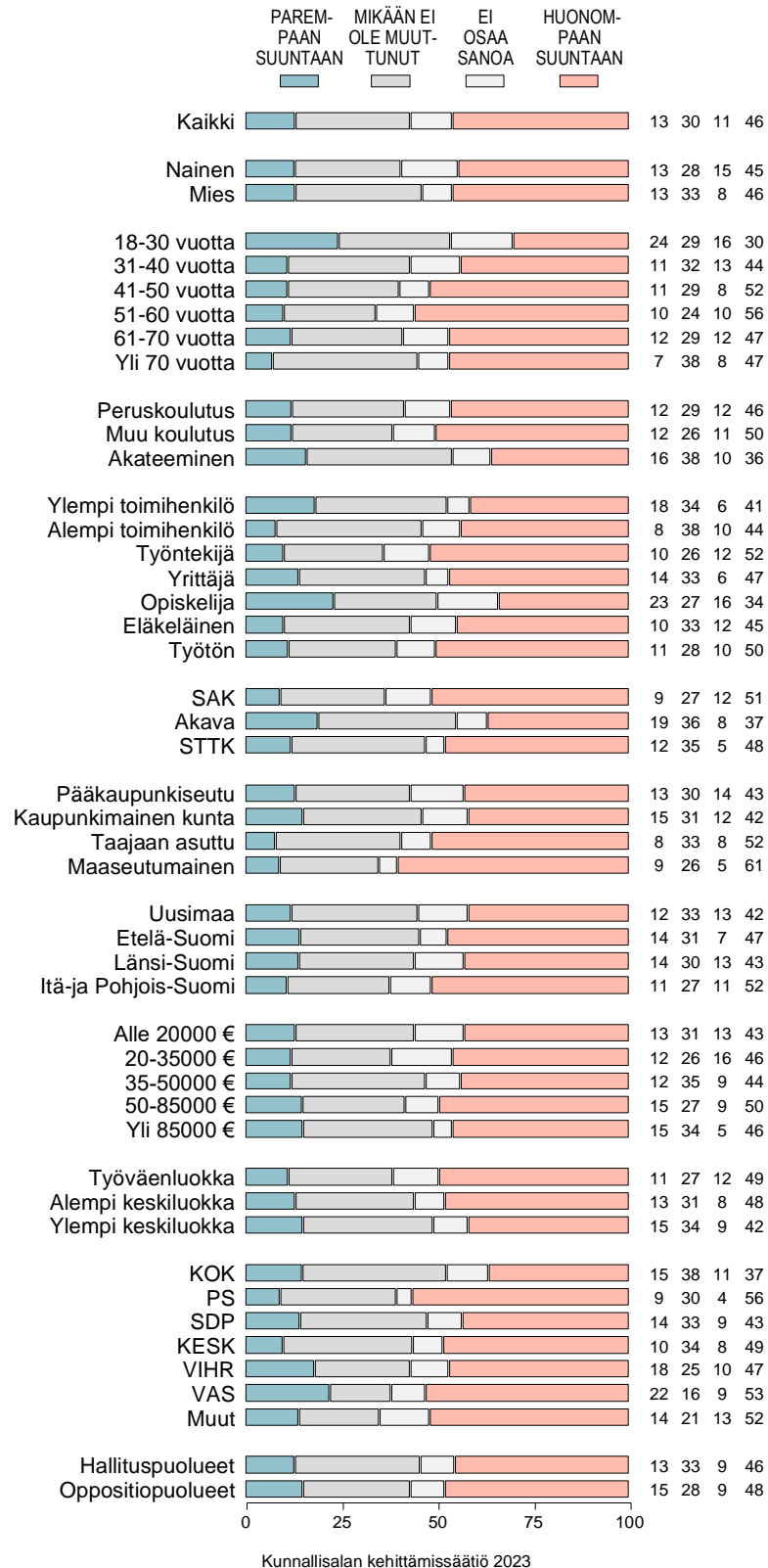
Kunnallisalan kehittämissäätiö 2023

Kuvio 8h. MITEN ARVIOI VIESTINTÄILMAPIIRIN MUUTOSTA: HALLITUSPUOLUEIDEN (HALL) vs. OPPOSITIOPUOLUEIDEN (OPPO) KANNATTAJAT (%).

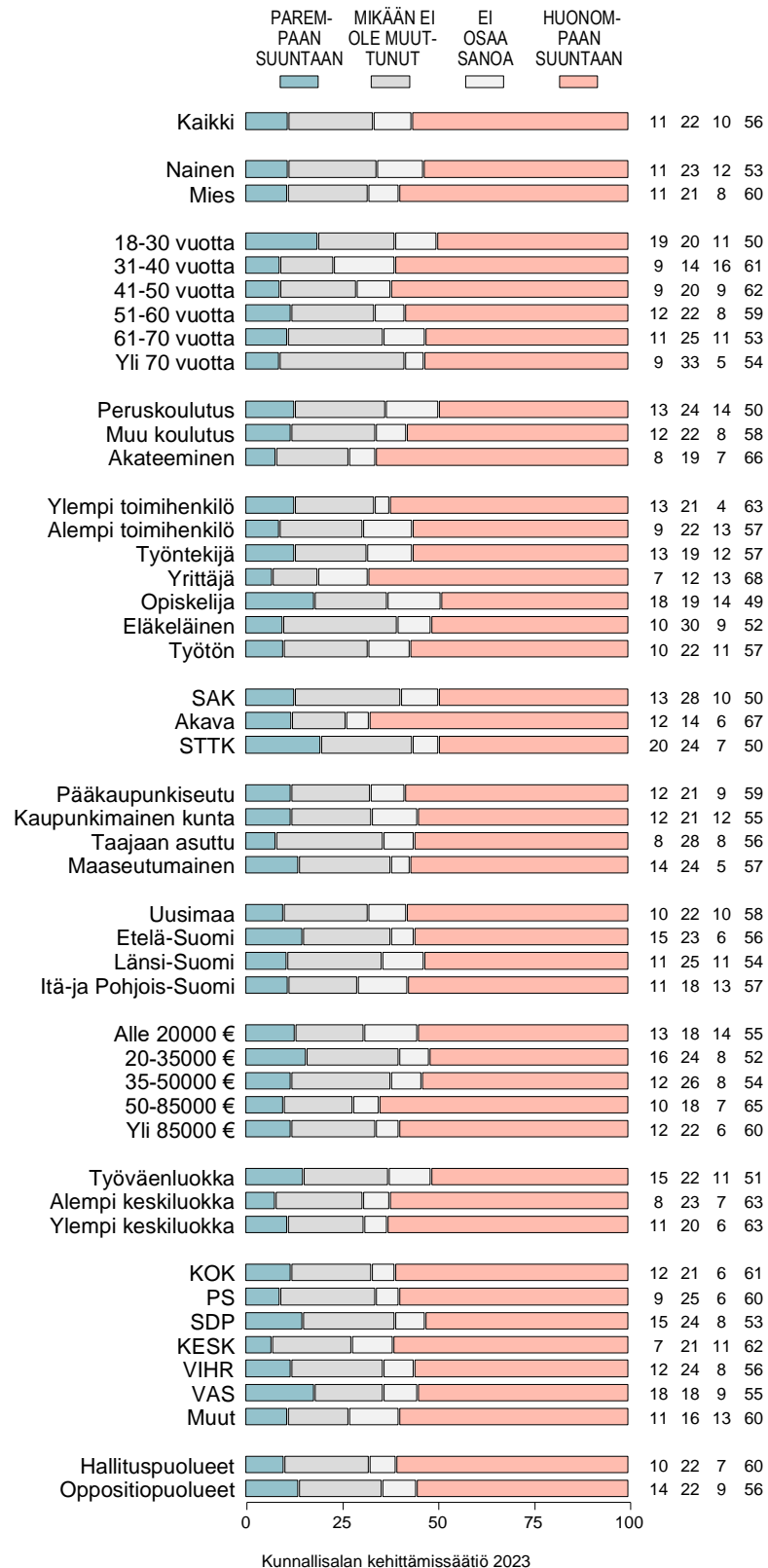

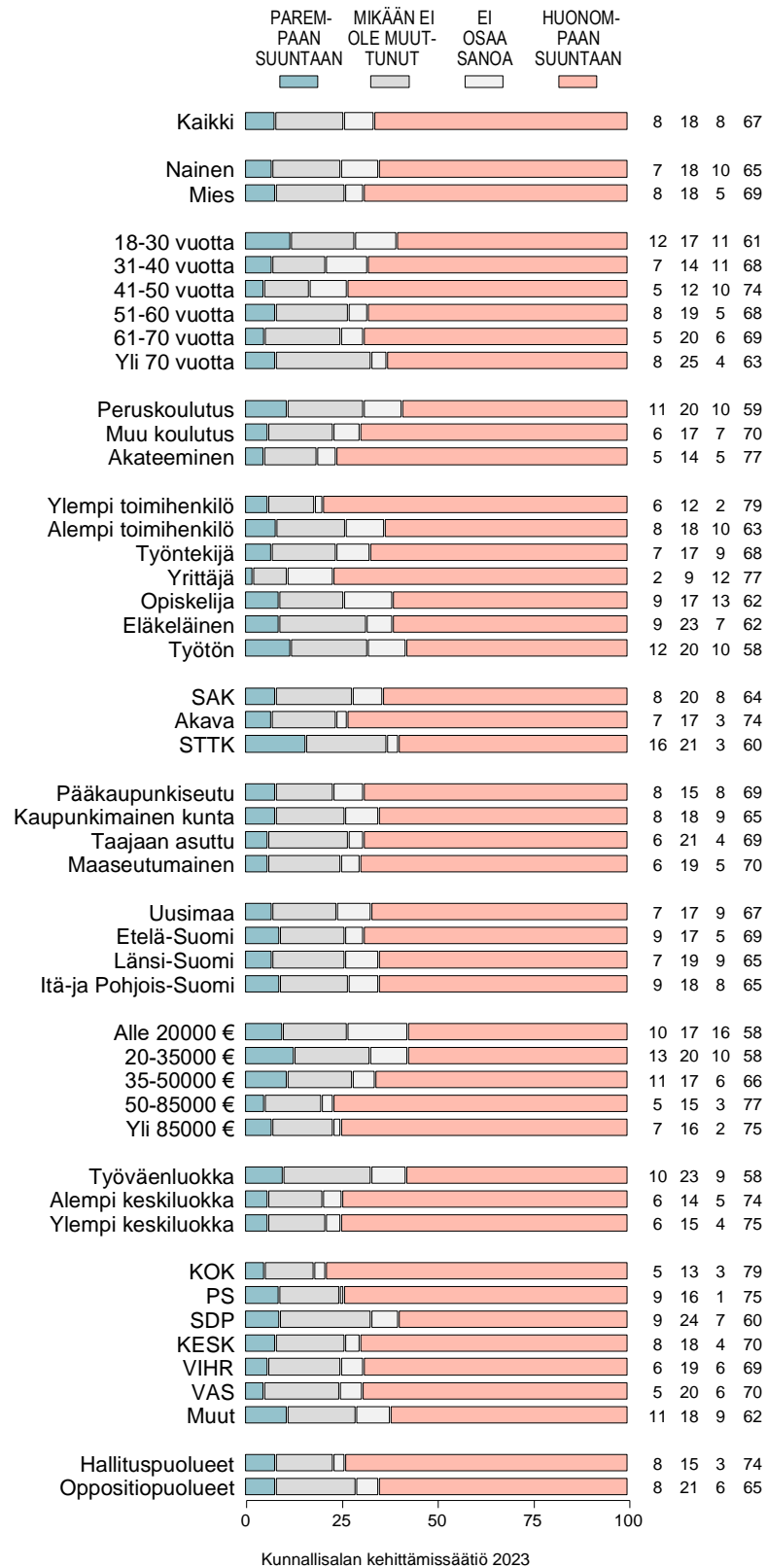
Kunnallisalan kehittämissäätiö 2023

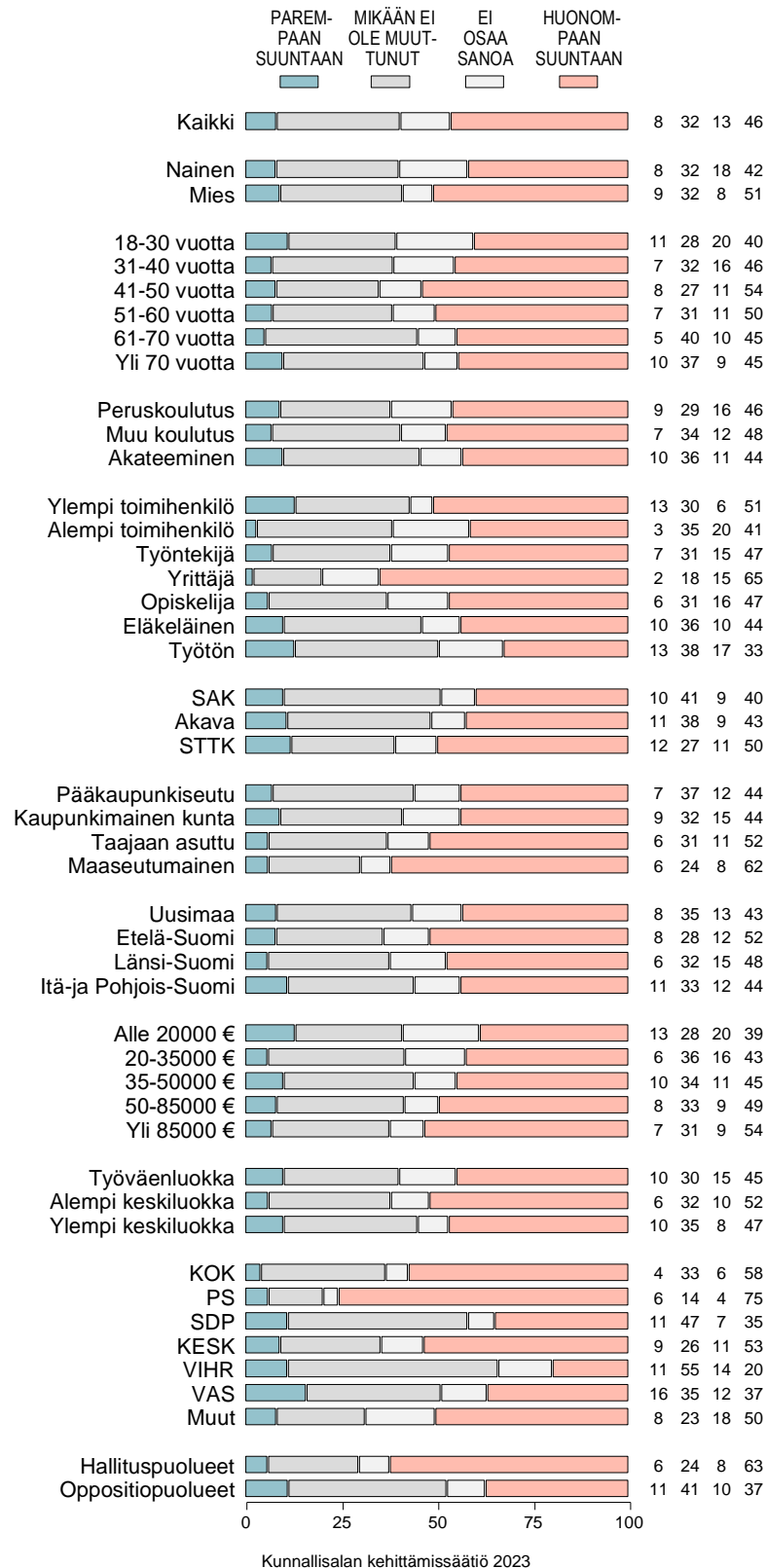
Kuvio 8-1. MITEN ARVIOI VIESTINTÄILMAPIIRIN MUUTOSTA: TAVALLISEN KANSALAISEN ÄÄNEN KUULUMINEN YHTEISKUNNALLISESSA KESKUSTELUSSA (%).

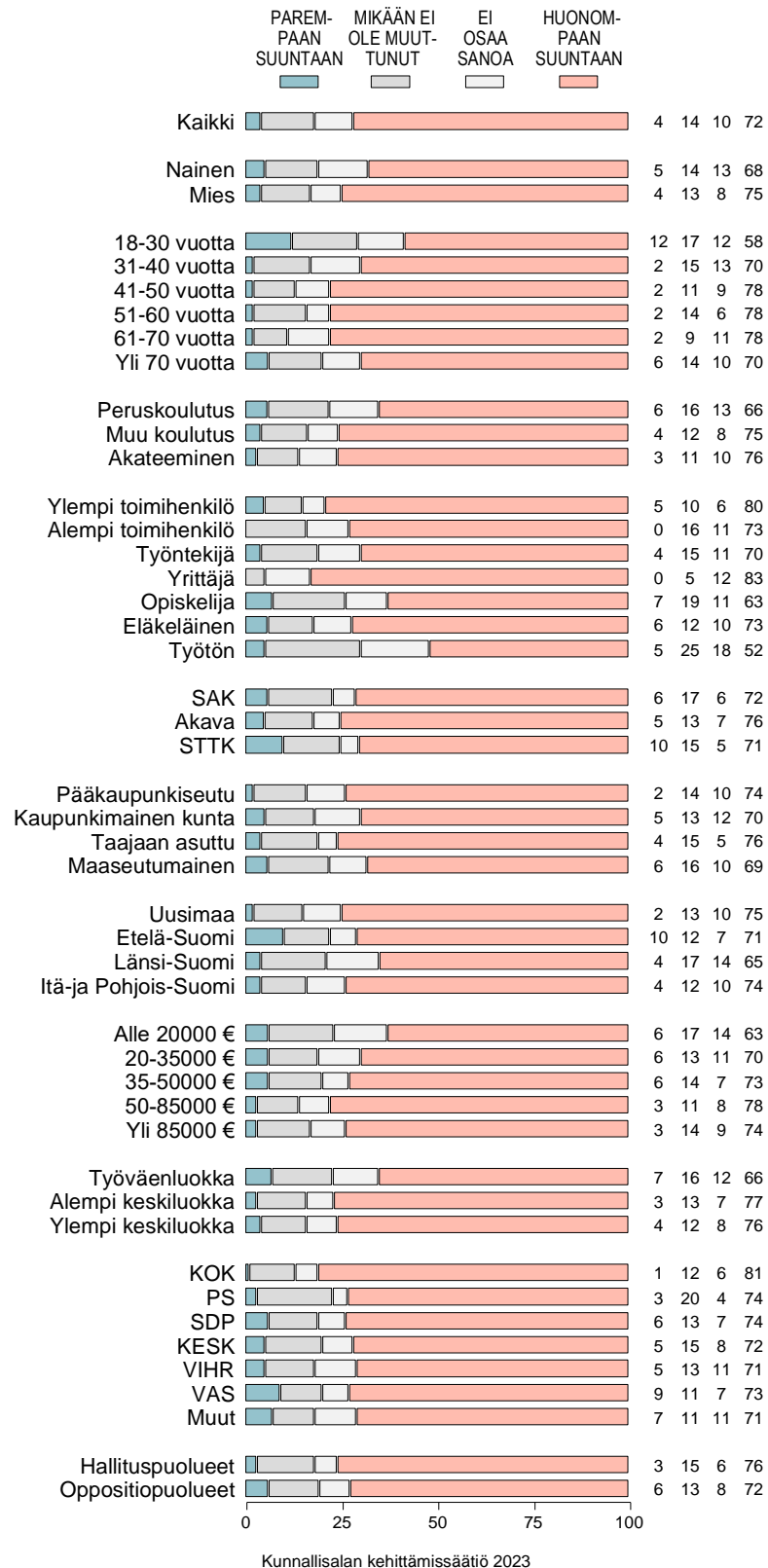
Kunnallisan kehittämissäätiö 2023

Kuvio 8-2. MITEN ARVIOI VIESTINTÄILMAPIIRIN MUUTOSTA: MAHDOLLI-
 SUUDET YMMÄRTÄÄ ERILAISTA AJATTELUA (%).

Kuvio 8-3. MITEN ARVIOI VIESTINTÄILMAPIIRIN MUUTOSTA: MAHDOLLI-
 SUUDET KÄYDÄ RAKENTAVAA KESKUSTELUA (%).

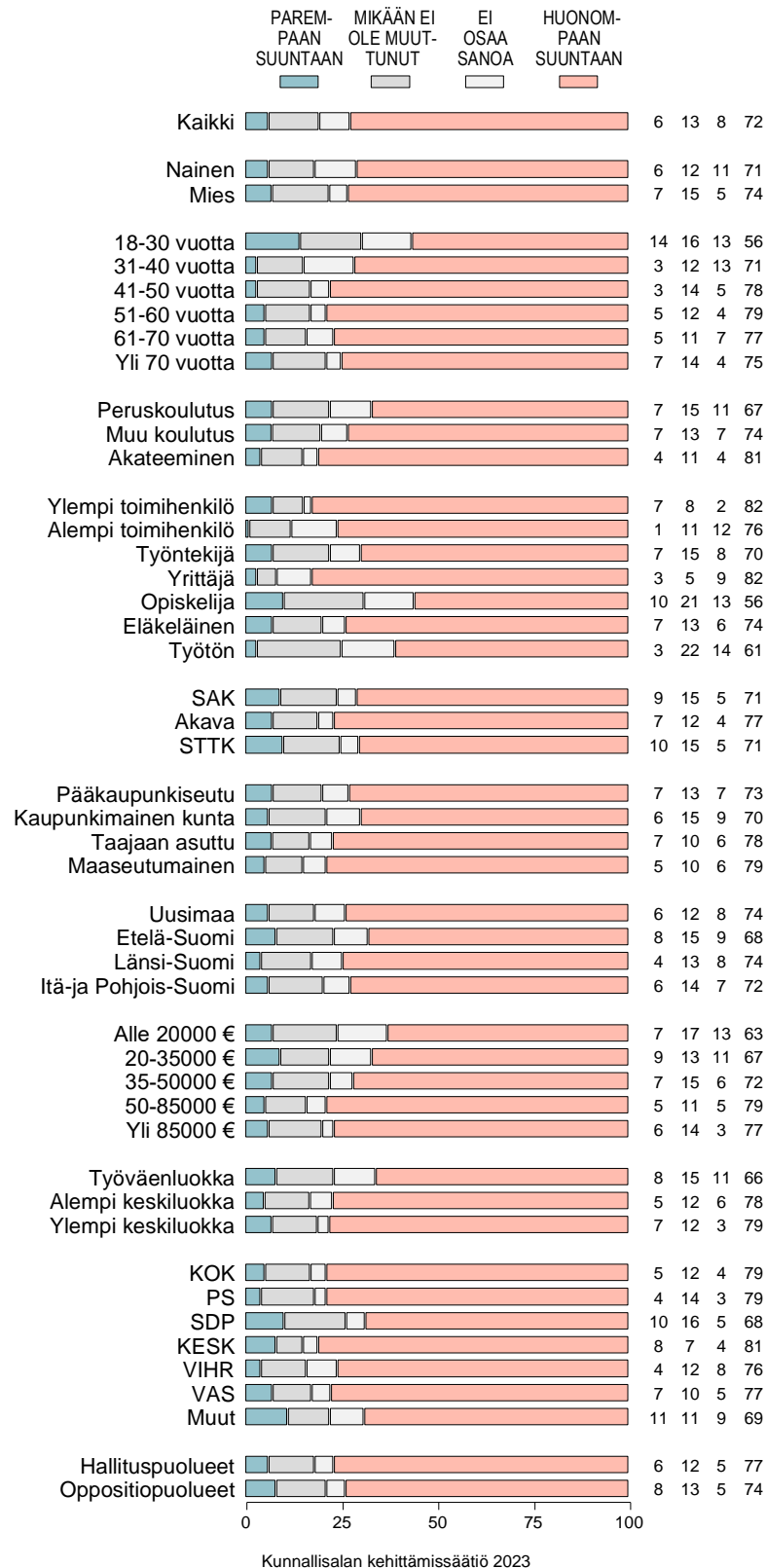
Kuvio 8-4. MITEN ARVIOI VIESTINTÄILMAPIIRIN MUUTOSTA: TIEDOTUS-
 VÄLINEIDEN (PERINTEISEN MEDIAN) TASAPUOLISUUS (%).

Kuvio 8-5. MITEN ARVIOI VIESTINTÄILMAPIIRIN MUUTOSTA: YHTEISKUNNALLINEN KESKUSTELU SOSIAALISISSA MEDIASSA (%).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2023

Kuvio 8-6. MITEN ARVIOI VIESTINTÄILMAPIIRIN MUUTOSTA: KESKUSTELUKULTTUURI YLEENSÄ MAASSAMME (%).

Kunnallisan kehittämissäätiö 2023